

ความเชื่อทางศาสนาของชาวม้ง

The Religious Beliefs of the Hmong people

พระครูใบฎีกาทิพย์พนาภรณ์ ขยาภินนุโท (เลาลี)

Phrakhrubhaidikha Thippanakorn Laolee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: Joelee102@gmail.com

บทคัดย่อ

ชาวม้งส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเขตประเทศเอเชียยังรักษาความเชื่อดั้งเดิมของตนไว้เหนียวแน่น เนื่องจากความเชื่อทางศาสนาตั้งเดิมแฝงอยู่ในวิถีวัฒนธรรมทั้งหมดของตนตั้งแต่ในครอบครัว สังคม จนถึงสภาพแวดล้อม และคติความเชื่อตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงวิถีการทำเกษตร ประเพณีพิธีกรรม ดังนั้น ความเชื่อดั้งเดิมยังมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของชาวม้ง แต่ส่วนหนึ่งได้รับเอาความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ โดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน คือ การนับถือศาสนาพุทธ กรณีประเทศไทยเกิดขึ้นจากปัญหาความมั่นคงทางการเมืองจากภัยคอมมิวนิสต์ รัฐบาลไทยได้จัดตั้งโครงการพระธรรมจาริกให้เป็นแกนนำสำคัญในการหล่อหลอมให้ชาวม้งนับถือศาสนา เพื่อลดปัญหาการเมืองและเป็นหนึ่งเดียวกับพลเมืองไทย ในขณะที่ศาสนาคริสต์ได้เข้ามาเผยแพร่ในกลุ่มชาวม้งตั้งแต่คริสตวรรษที่ 18 ในประเทศจีน และได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการอพยพเข้ามาในประเทศไทย ลาว เวียดนาม และพม่า มีเป้าหมายหลักเพื่อขยายศาสนิกชนผ่านการช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาล

อย่างไรก็ตาม ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่สามารถผสมผสานกลมกลืนกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวม้งได้เป็นอย่างดี ไม่ได้มีแนวคิดที่ขัดแย้งกับความเชื่อเรื่องผี การแบ่งแยกพื้นที่ทางสังคมในการประกอบพิธีกรรมกันอย่างชัดเจน ทำให้ศาสนาพุทธมีลักษณะกลมกลืนกับวิถีวัฒนธรรมของชาวม้ง ส่วนศาสนาคริสต์มีแนวคิดที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิง ในหมู่ชาวม้งส่วนใหญ่ในเอเชียก็ยังคงนับถือศาสนาแบบดั้งเดิม บางส่วนได้เปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธก็ได้ นำความเชื่อดั้งเดิมไปผสมผสานเข้าด้วยกัน ในขณะที่ชาวม้งจำนวนหนึ่งในต่างประเทศ ได้เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์

คำสำคัญ: ความเชื่อ, มั่ง, ศาสนา, พิธีกรรม

Abstract

Most Hmong people living in Asian countries, still maintain their traditional beliefs. This is because the traditional religious beliefs are inherent in the entire cultural way of the Hmong people, from family, society, environment, and beliefs that exist in the way of life since birth until the end of life as well as including the way of farming, Ritual traditions. Therefore, traditional beliefs also have an influence on the life of the Hmong people but some Hmong people have adopted other religious beliefs, such as Buddhism, and Christianity for different purposes. They followed Buddhism in the case of Thailand arising from political security problems from the communist disaster. The Thai government provided various social work and the establishment of the Phra Dharmarajika Project to be the main lead in shaping the Hmong people to practice religion. This is because of reduced feelings of political paranoia and so that the Hmong people are united with the Thai citizens. While Christianity has been spread to the Hmong people since the 18th century in China and has grown from immigration into Thailand, Laos, Vietnam, and Burma. The main goal is to expand the religion and providing medical assistance and education. However, Buddhism is a religion that can blend well with the traditional Hmong beliefs because Buddhism does not have a concept that contradicts the belief in ghosts and there is a clear separation of social space in performing rituals. This is making Buddhism look harmonious with the Hmong culture while Christianity has a completely different concept. However, the religion among the majority of Hmong in Asia is still a traditional Hmong religion. There are some of those who were converted to Buddhism and were incorporated into the traditional beliefs. While many Hmong people abroad, such as the United States, Australia, have increasingly converted to Christianity and Buddhism.

Keywords: Belief, Hmong, Religion, Ritual

บทนำ

ประวัติศาสตร์กำเนิดและเส้นทางอพยพเข้าสู่ประเทศไทย ตามประวัติศาสตร์จีน ชนชาติเหมียว มีความสัมพันธ์กับ “ซานเหมียว” และ “หนานหนาน” ในยุคศึกดาบรพพ์ คือ ตั้งแต่ประมาณ 5,000 ปีก่อน นักประวัติศาสตร์จีนสันนิษฐานว่า บรรพบุรุษชาวเหมียว หรือม้งน่าจะมาจากชนเผ่าที่เรียกตัวเองว่า “จิวลี่” ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเหลือง และแม่น้ำแยงซี โดยมีจีหยู่ (Chi You/ Txiv Wawg) เป็นหัวหน้า แต่จีหยู่ถูกหวังตี้ (Huang Di) ผู้นำสัมพันธมิตรชนเผ่าอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเข้าใจกันในปัจจุบันว่าเป็นบรรพบุรุษของคนจีน นำกองกำลังมาจากตอนบนของลุ่มน้ำเหลือง เข้าโจมตีและเข้าครอบครองพื้นที่ดังกล่าว จากนั้นชาวเหมียวหรือม้งจึงอพยพลงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เข้าสู่บริเวณทะเลสาบตั้งถิ่น (Dong Ting) ของรัฐยูนนานในที่สุด

คำว่า “เหมียว” เริ่มปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจีนเมื่อประมาณ ศตวรรษที่ 27 ก่อนคริสต์ศักราช เมื่อชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหลือง หลังจากนั้นจึงได้อพยพสู่ทางใต้ ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกชาวจีน (ฮั่น) เข้าบุกรุกพื้นที่ทำกินและขับไล่ให้ออกจากบริเวณดังกล่าว ในยุคของการสร้างรัฐชาติในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างประเทศจีน เวียดนาม พม่า ลาว และไทย (บุญธาดา ทรงอิทธิสุข และสุธิดา ทับทิมสร, 2561: 1111-1112)

ม้ง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั้งในหลากหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ภาคเหนือของพม่า ลาว เวียดนาม ไทย และแถบประเทศทางตะวันตก สำหรับม้งในประเทศไทยนั้น กล่าวกันว่าน่าจะอพยพมาจากทางตอนใต้ของจีนเข้ามาในช่วง พ.ศ. 2390 – 2420 และต่อมาได้ตั้งรกรากกระจายอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ปัจจุบันมีหมู่บ้านม้งกระจายอยู่ตามพื้นที่สูง ที่ราบเชิงเขาหรือพื้นที่รอบนอกเมืองของจังหวัดต่างๆ ได้แก่ อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ น่าน พะเยา ตาก แพร่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีภาษาเป็นของตนเองเช่นกัน ซึ่งภาษาม้งจัดว่าเป็นหนึ่งในภาษาที่อยู่ในตระกูลภาษาม้ง-เมี่ยน หรือภาษาแม้ว-เย้า (Hmong-Mien or Meo-Yao Language Family) ภาษาตระกูลนี้เดิมใช้ในประเทศจีน แต่ต่อมาผู้ใช้ภาษานี้ได้อพยพย้ายถิ่นฐานไปทางตอนใต้ และเข้ามายังแถบประเทศลาว เวียดนาม ไทย ดังนั้นภาษาม้งจึง

มีปรากฏใช้อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทางตอนใต้ของจีน ซึ่งในประเทศไทยนั้นแบ่งภาษาหม้อออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ภาษาหม้อเขียวหรือหม้อจิว (Hmong Njua) และภาษาหม้อขาวหรือหม้อเตี๋ย (Hmong Daw) ซึ่งภาษาหม้อทั้งสองกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน เช่น รากศัพท์ ไวยากรณ์ จะมีการออกเสียง สำเนียงและคำศัพท์บางส่วนที่ต่างกันเล็กน้อย ดังนั้นชาวหม้อในไทยแม้จะต่างเผ่ากันก็ยังคงสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ (ดารณี พลอยจั่น, 2559: 12) ไม่มีภาษาเขียน แต่ยืมตัวอักษรภาษาโรมันมาใช้ หม้อไม่มีภาษาที่แน่นอน ส่วนใหญ่มักจะรับภาษาอื่นมาใช้พูดกัน เช่น ภาษาจีนยูนนาน ภาษาลาว ภาษาไทยภาคเหนือ เป็นต้น ซึ่งหม้อทั้ง 3 เผ่าพูดภาษาคคล้ายๆ กัน คือ มีรากศัพท์ และไวยากรณ์ที่เหมือนกัน แต่การออกเสียงหรือสำเนียง จะแตกต่างกันเล็กน้อย หม้อสามารถใช้ภาษาเผ่าของตนเอง พูดคุยกับหม้อเผ่าอื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี แต่หม้อไม่มีภาษาเขียนหรือตัวหนังสือ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันชาวหม้อได้เขียน และอ่านหนังสือภาษาหม้อ โดยการใช้ตัวอักษรหนังสือละติน (Hmong RPA) เรื่องราวความเป็นมาต่างๆ ของหม้อ จึงอาศัยวิธีการจำและเล่าสืบต่อกันมาเพียงเท่านั้น

การออกเสียงของคำศัพท์ในภาษาหม้อและภาษาจีน ทำให้เห็นว่าคำศัพท์ในชีวิตประจำวันของภาษาหม้อและภาษาจีนที่มีความหมายเหมือนกันนั้นโดยส่วนใหญ่มีเสียงพยัญชนะและสระแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีคำศัพท์ภาษาหม้อและภาษาจีนบางส่วนที่ไม่เพียงแต่มีความหมายเหมือนกันเท่านั้น เสียงพยัญชนะและสระก็ยังคงคล้ายกันอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการที่คำศัพท์บางส่วนในภาษาจีนและภาษาหม้อ มีเสียงพยัญชนะและสระคล้ายกัน อาจเนื่องมาจากชนชาวหม้อในประเทศไทยมีเชื้อสายมาจากชาวหม้อในประเทศจีนที่เมื่ออดีตได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ความคล้ายกันของทั้งสองภาษา จึงยังพอปรากฏให้เห็นอยู่ในคำศัพท์บางส่วนและการที่คำศัพท์ส่วนใหญ่ในสองภาษามีเสียงพยัญชนะและสระ ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่าอาจมีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ภาษาหม้อและภาษาจีนนั้นเป็นภาษาต่างตระกูลกัน ภาษาหม้อจัดอยู่ในตระกูลภาษาหม้อ-เมี่ยน (Hmong-Mien) ในขณะที่ภาษาจีนเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) เนื่องจากเป็นภาษาคนละตระกูล ดังนั้นความแตกต่างที่ปรากฏจึงค่อนข้างชัดเจน ประการที่สอง ถึงแม้จะมีหลักฐานปรากฏว่าชนชาวหม้อในประเทศไทยมีเชื้อสายชาวจีน แต่เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นฐานออกมาจากจีนตอนใต้ เข้ามาตั้งรกรากในพื้นที่ใหม่เป็นเวลานาน วัฒนธรรมและภาษาดั้งเดิมก็ถูกหล่อหลอมเข้ากับวัฒนธรรมและภาษาในถิ่นฐานใหม่ จึงทำให้ภาษาหม้อกับภาษาจีนแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น (ชนัญญา พวงทอง และกฤตดานนท์ ท้าววัฒนากุล, 2562: 37)

ความเชื่อดั้งเดิม

ศาสนาพื้นเมืองม้ง หรือศาสนา ม้ง (Hmongism) หรือ เก็ด้าซั่ว (kev dab qhuas “การบูชาผีบ้าน” (Gary Y. Lee, Nicholas Tapp, 2010: 36) เป็นศาสนาที่ชาวอเมริกันเชื้อสายม้งจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2555 เพื่อจัดระเบียบการนับถือศาสนาดั้งเดิมของชาว ม้งในสหรัฐ (Hmongism.org, 2013) กล่าวกันว่าชาวอเมริกันเชื้อสายม้งนับถือศาสนาพื้นเมืองมากถึงร้อยละ 75 (The College of St. Scholastica, 1996) ศาสนาม้งมีความเชื่อแบบสรรพเทวนิยม (Tapp, N., 2009: 59) มีเทพเจ้าและผีบรรพบุรุษเป็นศูนย์กลาง โดยคติความเชื่อและพิธีกรรมที่ได้อิทธิพลจากลัทธิเต๋าแต่โบราณกาลรวมทั้งอิทธิพลจากศาสนาพื้นบ้านจีนที่ซับซ้อนความสมดุลกันระหว่างธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ (Gary Y. Lee, Nicholas Tapp, Ibid., 2010: 38)

ความเชื่อถือดั้งเดิมของม้งยึดมั่นในจารีตประเพณีและที่ปฏิบัติกันมาอย่างเคร่งครัด ความเชื่อถือต่างๆเกี่ยวข้องกับวิญญาณหรือพวกภูตผีต่างๆ ซึ่งจะดลบันดาลให้บังเกิดความสุขสมหวังหรือเกิดโรคร้ายไข้เจ็บหรือภัยพิบัติ หรือความเดือดร้อนต่างๆ วิญญาณและผีที่ม้งนับถือมีทั้งผีบรรพบุรุษและผีที่เกิดตามสภาพธรรมชาติแวดล้อม เช่น ผีท้องฟ้า ลำน้ำ ต้นไม้ ภูเขา ไร่นา บ้านเรือน (สมัย สุทธิธรรม และสมชาย แสงเดช, 2530: 11)

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ม้งนับถือล้วนเกี่ยวข้องกับเรื่องผีและวิญญาณทั้งสิ้น แม้แต่ในบ้านม้งก็มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ 5 แห่ง คือ ประตูหน้าบ้าน เสาเอก (หรือเสากลาง) ฝาผนังที่มีหิ้งผีบรรพบุรุษ เตาไฟใหญ่ และเตาไฟเล็ก บริเวณเหล่านี้มีข้อห้ามกระทำการต่างๆ

เรื่องความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีนี้ เกาะแน่นอยู่ในชีวิตความเป็นอยู่เกือบทุกแง่มุมของพวกม้ง นับตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต ม้งเชื่อว่าพวกเขาได้รับวิญญาณมาจากผีพ่อแม่(นะสีอกลั้ง) แต่ผู้ที่กำหนดเวลาให้เขาเกิดและให้มีชีวิตอยู่นานเพียงใดนั้น เป็นเทวดา

พิธีกรรมเพื่อเชนสรวงผีของพวกม้งเริ่มทำตั้งแต่การรับเด็กทารกเข้าสู่โลกมนุษย์ วงศ์ตระกูลและครัวเรือนของบิดา ซึ่งเรื่องนี้เน้นให้เห็นถึงหลักทางสังคมเกี่ยวกับการสืบเชื้อสายของฝ่ายชาย การเปลี่ยนแปลงใดๆที่จะมีขึ้นในครัวเรือนของพวกม้งมักจะทำให้ผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์รับรู้เห็นด้วยเสียก่อน หากผีไม่เห็นด้วยพวกม้งจะไม่ทำกรณั้ลงไป ผีของม้งแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- 1) ผีฟ้า (ตัวป่าตี) ผีพระเจ้าหรือผีฟ้าซึ่งสิงสถิตอยู่บนฟ้า เป็นพวกผีที่มีอิทธิพลมากกว่าผีประเภทอื่นๆ ผีพระเจ้าโดยปกติไม่เป็นผู้ก่อวณให้พวกม้งเกิดความเจ็บป่วย แต่กลับช่วยเหลือให้หายจากโรคร้ายไข้เจ็บ พวกม้งเชื่อว่าผีพระเจ้ามีแต่เจตนาดีต่อพวกเขาและ

ผีพระเจ้าที่สำคัญที่พวกม้งมักกล่าวถึงอยู่เสมอ คือ ยงโหล่ว โยวโซ้ว และญะว่าง ม้งบางคนกล่าวว่าโยวโซ้วเป็นหัวหน้าของผีพระเจ้า แต่บางคนก็ว่ายงโหล่วเป็นหัวหน้า เรียกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม โดยรวมก็คือเป็นชื่อเรียกของผีฟ้าทั้งหมด ส่วนผีอื่นๆมักจะก่อความทำให้เกิดความเจ็บป่วยอยู่เสมอ เมื่อไม่พอใจใครมันก็จะทำให้คนนั้นเจ็บป่วยและหมอผีเท่านั้นที่จะรู้ว่าผีเหล่านั้นต้องการอะไร

2) ผีบรรพบุรุษ (ต๊ับปอด้าเงอ) หรือผีเรือน (ชื่อก๊ะ) คือผีปู่ตายายที่สิ้นชีวิตไปแล้ว การเช่นสรวงผีนี้มีทุกปีในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ เพื่อให้ผีเหล่านั้นช่วยคุ้มครองลูกหลานและทรัพย์สิน ผีบรรพบุรุษจะได้รับการเซ่นด้วยพืชผลที่ผลิตได้ใหม่ทุกครั้งก่อนลูกหลานจะบริโภคน้ำ

ผีเรือนมีอยู่หลายตนได้แก่ ผีสือกั้ง ผีประตู่ ผีเส้า ผีเตาไฟใหญ่และเตาไฟเล็ก ผีเหล่านี้ช่วยดูแลสัตว์เลี้ยงให้ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วและทั้งยังดูแลสมาชิกในครัวเรือน ให้ปลอดภัยจากการก่อความของผีอื่นๆอีกด้วย พวกม้งเชื่อว่าถ้าผีบ้านอ่อนแอหรือโกรธเจ้าของบ้าน ผีอื่นจะมีโอกาสมาทำให้สมาชิกในบ้านเจ็บป่วยและสัตว์เลี้ยงล้มตายได้ง่าย ดังนั้นเจ้าของบ้านจึงต้องทำการเซ่นไหว้ให้ผีบ้านพอใจอยู่เสมอ

คนม้งมีความเชื่อในเรื่องของวิญญาณบรรพบุรุษ (ผี) ที่สิงสถิตอยู่ภายในบ้านเรือน เป็นผีประจำตระกูล จำนวน 5 ตน ได้แก่ ผีสือกั้ง ผีเส้ากลางบ้าน ผีประตู่หน้าบ้าน ผีเตาไฟเล็ก และผีเตาไฟใหญ่ เพื่อปกป้องรักษา คุ้มครอง ดูแลคนในชุมชน และคนในครอบครัว ให้มีความสุข มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยอาหาร และสัตว์เลี้ยงตลอดรวมถึงความปลอดภัยจากภัยอันตราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) ผีสือกั้ง (xwm kab) จะอาศัยอยู่บริเวณฝาบ้านด้านที่อยู่ตรงข้ามกับประตูทางออก ลักษณะทั่วไปจะเป็นกระดาษเงินกระดาษทองสีเหลืองจัตุรัสขนาดไม่เกิน 12 นิ้ว จะมีขนไก่ติดอยู่บนกระดาษ เป็นตัวแทนวิญญาณบรรพบุรุษที่ถูกเชิญมาประจำบ้าน และมีหิ้งสำหรับวางเครื่องบูชา เป็นผีที่ช่วยปกป้องรักษาสมาชิกในครัวเรือนให้มีความสุข อยู่ดีกินดี ช่วยลดบันดาลให้ทรัพย์สินต่างๆ เข้ามาภายในบ้าน

2.2) ผีเส้ากลางบ้าน (ncij daab) จะตั้งอยู่กลางบ้าน มีลักษณะเป็นเสาสี่เหลี่ยมหรือกลมมีความคงทน คนม้งเชื่อกันว่าเป็นสัญลักษณ์ของ “เสาเอกของบ้าน” ช่วงของการประกอบพิธีกรรมวันขึ้นปีใหม่ เจ้าของบ้านจะทำการบูชาด้วยกระดาษขาวเจาะรูซึ่งจะต้องเปลี่ยนทุกปี เปรียบเสมือนการให้เงินทอง เพื่อเป็นการตอบแทนที่วิญญาณของพ่อมาปกป้องคุ้มครองลูกหลานทุกคนที่อาศัยอยู่ในบ้าน

2.3) ฝิประตูหน้าบ้าน (khov rooj tas) จะสิ่งสถิตอยู่ที่บานประตูหลักของบ้านเท่านั้น เพื่อคอยคุ้มครองดูแลมิให้สิ่งไม่ดีเข้ามาภายในบ้านได้ และช่วยป้องกันเงินทองไหลออกจากบ้าน และนอกจากนี้แล้วการประกอบพิธีกรรมใดๆ ต้องกราบไหว้ขออนุญาตฝิประตูหน้าบ้านก่อน จึงจะเริ่มพิธีกรรมอื่นๆ ภายในบ้านได้ จากคำบอกเล่าที่ว่า

2.4) ฝิเตาไฟเล็ก (dab ghov cub) จะอาศัยอยู่บริเวณพื้นดินที่ตั้งเตาไฟสำหรับหุงหาอาหาร และจะอยู่บริเวณประตูหน้าบ้านเมื่อเดินเข้าไปแล้วจะอยู่ทางขวามือเป็นเตาสำหรับเป็นที่หุงหาอาหารเลี้ยงในครัวเรือนหรือกล่าวอีกในหนึ่ง คือ เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บ ไม่จน มีกินตลอดจะต้องหมั่นดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

2.5) ฝิเตาไฟใหญ่ (dab ghov txug) จะตั้งอยู่บริเวณพื้นดินเป็นที่ตั้งของเตาไฟขนาดใหญ่ สำหรับทำอาหารเลี้ยงสัตว์ เป็นสัญลักษณ์แทนความอุดมสมบูรณ์ในสัตว์เลี้ยง ได้แก่ หมู และไก่ เพื่อจะได้มีสัตว์เหล่านี้ไว้เพียงพอสำหรับการประกอบอาหาร และเพียงพอสำหรับใช้ประกอบพิธีกรรมมิให้ขาดแคลน

3) ฝิป่า ฝิภูเขา (เข็นเต้เข็นญ่อ) ฝิลำธาร (เข็นโหว่เต้เข็นโหว่หา) พวกมันเชื่อว่ามีฝิเนื้ออาศัยอยู่ทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะบนภูเขา ในป่าหรือตามลำธาร สำหรับฝิภูเขานั้นมีความสำคัญอยู่มาก เพราะพวกมันมีอาชีพทำไร่เลื่อนลอย ถางป่าปล่อยไว้ให้แห้งแล้วเผาเพื่อปลูกพืชเป็นประจำทุกปี ดังนั้นจึงเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเสี่ยงต่อการทำให้เขาโกรธอยู่เสมอ (ปีทมาพร เอี่ยมสังวาลย์, 2554: 37-38)

การจัดลำดับของฝินั้น เทวดาจะอยู่สูงสุดในบรรดาของฝิทั้งปวง เทวดาเปรียบเสมือนผู้สร้างชีวิตคนมั่งให้ลงมาเกิดยังโลกมนุษย์ กล่าวได้ว่าเป็นศาสดาของฝิที่มีอำนาจเหนือฝิฟ้าอีกที เพราะเทวดาเองเป็นผู้กำหนดทุกอย่าง ฝิฟ้ามีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย ความเป็นอยู่ของคนมั่งแทนเทวดา ฝิฟ้าจึงสามารถช่วยคนมั่งได้หากคนมั่งเกิดอาการเจ็บป่วย ซึ่งฝิตนอื่นๆ เป็นผู้กระทำ รองลงมาคือฝิบ้าน ฝิเรือน และฝิบรรพบุรุษจะมีตำแหน่งที่เสมอเท่าเทียมกัน หรือกล่าวได้ว่ามีอำนาจเท่ากันนั่นเอง ฝิบ้าน ฝิเรือน จะคอยดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน จะประจำตำแหน่งอยู่ในที่ต่างๆ ภายในบ้านของคนมั่ง ส่วนฝิบรรพบุรุษจะเป็นบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว คอยดูแลลูกหลานประจำตระกูล สามารถให้คุณประโยชน์กับลูกหลานได้ แต่ในขณะเดียวกันหากลูกหลานเลี้ยงฝิบรรพบุรุษไม่ดีก็สามารถให้โทษแก่ลูกหลานได้เช่นกัน ส่วนฝิภูเขาฝิลำธารเป็นฝิร้ายที่คอยให้โทษแก่ชาวมั่งเมื่อชาวมั่งทำอะไรผิดฝิ หรือผิดที่ผิดทาง ทั้งนี้ร่วมไปถึงเมื่อชาวมั่งจะทำอะไรทำนาก็ต้องทำ

พิธีเลี้ยงผีเพื่อให้ผีเปิดทางช่วยให้เรานาได้พืชผลอุดมสมบูรณ์

มุ่งให้ความนับถือผีไม่เท่ากัน ผีที่นับถือสูงสุดได้แก่ ผีฟ้า “ต๋รังคู้” แต่ถ้าเป็นผีฟ้า เป็นผีผู้สร้างโลก มีอำนาจให้คุณ ให้โทษแก่มนุษย์ ผู้ใดทำดี ตายไปแล้วจะขึ้นสวรรค์ ส่วน ผู้ทำชั่วต้องตกนรก ผีที่นับถือรองลงมาได้แก่ “ผีบรรพบุรุษหรือผีเรือน” ซึ่งเป็นผีสมาชิก ครอบครัวที่ล่วงลับไปแล้ว ผีนี้จะปกป้องดูแลคนในครัวเรือน ให้มีความสุข ผีเรือนมีหลายคน ได้แก่ ผีใหญ่ของบ้าน ซึ่งอยู่ตรงเสาเอกหรือเสาเหนี่ยววิญญูณและผีดูแลส่วนต่างๆ ของบ้านเรือน เช่น ผีประตูหน้าบ้าน ผีครัว ผีสุนัขเฝ้าบ้าน เป็นต้น ยังมีผีอีกประเภทหนึ่งที่ มั่งนับถือมาก คือ ผีไร่ ผีน้ำ เป็นต้น ผีเหล่านี้มีหน้าที่ลงโทษผู้กระทำความผิดจารีตประเพณีต่างๆ ที่ “ผีฟ้า” เป็นผู้กำหนดไว้

ผู้ประกอบการพิธีกรรม คือคนที่มีความรู้พิเศษในเรื่องพิธีกรรมและสามารถที่จะ ใช้ผีหมอของตนไปติดต่อกับผีต่างๆได้ สามารถที่จะรู้ว่าผีต้องการอะไรและทำการติดต่อ เพื่อสนองความต้องการของผีนั่นๆได้ แต่อย่างไรก็ตาม นอกเหนือไปจากผู้มีความรู้ความ ชำนาญพิเศษดังกล่าวแล้ว คนอื่นๆบางคนก็มีความรู้ในการประกอบพิธีกรรมเหมือนกัน ดังนั้นจึงอาจจัดแบ่งผู้ประกอบการพิธีกรรมของพวกม้งออกเป็น 3 ประเภท คือ หมอคาถา (กลิ้ง เกลอ) หมอยา (กลิ้งซ่อ) และหมอผี (อ้วนั่ง)

1) หมอผีคาถา (กลิ้งเกลอ) และหมอผียา (กลิ้งซ่อ) หมอประเภทนี้ไม่มีความ สามารถในการเข้าทรงเพื่อส่งผีหมอไปติดต่อกับผีต่างๆเหมือนหมอผี (อ้วนั่ง) แต่สามารถ รักษาไข้ด้วยวิธีการสวดคาถาและใช้ยาจำพวกพืช อย่างไรก็ตามพวกม้งให้ความมั่นใจใน ความสำเร็จจากการรักษาด้วยหมอผี (อ้วนั่ง) มากกว่าหมอผีคาถาและหมอผียา โดยปกติ คนที่เป็นหมอผีคาถาและหมอผียามักเป็นผู้ชายและเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ด้วยการ เรียนจากผู้ที่มีความรู้มาก่อน

2) หมอผี (อ้วนั่ง) คนที่เป็นหมอประเภทนี้สามารถเข้าทรงได้ เมื่อเวลาเข้าทรง ผีจะพูดผ่านหมอผี คนที่เป็นหมอผีไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นชายหรือหญิง หมอผีผู้ชายบางคน อาจจะเป็นทั้งหมอผีคาถาและหมอผียา การเป็นหมอผีเข้าทรงนั้นเป็นได้ 2 ทาง คือ

(1) โดยทางฝัน คือ มีม้งบางคนอาจจะฝันว่ามีผีหมอยาจะมาอยู่กับตน หากฝันเช่นนี้แล้วเขาก็จะทำพิธีอัญเชิญผีหมอให้มาอยู่ด้วย เมื่อทำพิธีเสร็จคนนั้นก็กลายเป็นหมอผีไป

(2) โดยการป่วยเป็นระยะเวลาตามที่ได้สอบถามมา พวกหมอผีที่ได้ พบมาด้วยตนเอง ส่วนมากเป็นหมอผีตามข้อ 2 นี้ คือ เมื่อม้งป่วยนานๆ รักษาด้วยวิธีใดก็

ไม่หาย ต่อมาหมอผีบอกว่าผีต้องการมาอยู่กับผู้ป่วยเพื่อรักษาคนไข้ ดังนั้น หมอผีก็จัดทำพิธีเพื่อเรียกผีมาอยู่กับคนป่วยนั้น เมื่อคนป่วยมีอาการดีเป็นปกติ ก็เป็นหมอผีรักษาคนป่วยต่อไปได้เลย

(3) โดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นภายในวงศ์ตระกูล แต่ไม่จำเป็นเสมอไปที่ทุกรุ่นจะต้องมีอ้วเน้ง การเป็นอ้วเน้งลักษณะนี้ บรรพบุรุษที่เป็นอ้วเน้งในตระกูลและเสียชีวิตไปแล้วจะเป็นผู้ที่เลือกและมาเข้าสิงให้คนที่จะเป็นอ้วเน้งรุ่นต่อไป

สำหรับผู้ที่เป็นอ้วเน้งไม่มีข้อปฏิบัติอะไรอย่างเคร่งครัด ดำรงชีวิตเหมือนคนธรรมดาทั่วไป แต่มีบางตระกูลเท่านั้นที่เคร่งครัดโดยการที่มีข้อห้าม คือ ห้ามลับมีด ห้ามกระทำการอะไรที่ก่อให้เกิดการส่งเสียงดัง เพราะผีบรรพบุรุษของอ้วเน้งตระกูลนั้นไม่ชอบ แต่ส่วนมากไม่ค่อยมีตระกูลไหนถือกันสักเท่าไรนัก

ตามความเชื่อแบบดั้งเดิม เพื่อให้วิญญานบรรพบุรุษ (ผี) ดลบันดาลให้พืชพรรณธัญญาหาร และสัตว์เลี้ยง (วัวและหมู) อุดมสมบูรณ์ และมีการยอมรับในอิทธิฤทธิ์อำนาจจากสิ่งที่มีได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวิญญานบรรพบุรุษ ดังนี้

1) พิธีกินข้าวโพน คนม้งมีความเชื่อว่า ถ้านำข้าวโพนในไร่มาเลี้ยงวิญญานบรรพบุรุษของตนที่บ้านก่อน (ผี 5 ตน) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่คนในครอบครัว และเพื่อผลผลิตจะได้มีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือน และหรือผู้นำสายตระกูลแซ่ จะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม กล่าวคือ จะนำข้าวโพนมาต้ม จำนวน 1 หม้อ และเมื่อเสร็จพิธีกรรมแล้ว ก็จะแจกจ่ายและบริโภคร่วมกันในครัวเรือน

2) พิธีกินข้าวใหม่ “น้อหมอเบ้ชะ” เป็นพิธีกรรมระดับครอบครัวและระดับชุมชน โดยคนม้งมีความเชื่อในเรื่องของความกตัญญู ถ้าได้นำข้าวมาประกอบพิธีเลี้ยงวิญญานบรรพบุรุษที่บ้าน จะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร กล่าวคือมีความเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูผนวกเข้ากับความเชื่อในวิญญานบรรพบุรุษ (ผี) อันมีผลต่อการจัดระเบียบของความสัมพันธ์ผ่านแบบแผนการประกอบพิธีกรรมต่างๆ จากรุ่นสู่รุ่น ที่เกิดจากความเชื่อดั้งเดิมผ่านตำนาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) การทำผี “อ้วเน้ง” (ua neeb) กรณีที่มีคนไม่สบาย (ป่วย) เกิดขึ้นในครัวเรือน ผู้นำครัวเรือนจะเชิญผู้ประกอบพิธี (หมอผีประจำหมู่บ้าน) มาทำพิธี ต่อหน้า ผีสื่อ ก้าง ซึ่งเป็นตัวแทนในการสะเดาะเคราะห์ โดยวิธีเผากระดาษเงินกระดาษทองชดใช้ หรือ

ชดเชยด้วยหมูหรือไก่ โดยวิธีการฆ่า เพื่อให้เป็นสิ่งแทนคนที่เจ็บไข้ หลังจากเสร็จพิธีก็จะร่วมกินอาหารด้วยกัน และการทำผี ยังมีสาเหตุอีกประการ คือ การสร้างขวัญ และกำลังใจ เพื่อมิให้เจ็บป่วย หรือให้ปลอดภัยจากภยันตรายที่อาจเกิดขึ้น

2.2) พิธี “ตุ๋ ซู่” (tus xub) “ตำนาน” เกี่ยวกับพิธี “ตุ๋ ซู่” (tus xub) มีความเกี่ยวข้องกับสายสกุลแซ่ และการประกอบพิธีกรรม จะตรงกับข้างแรม 29 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี เป็นระบบคุณค่าที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางด้านจิตใจ เป็นการร้อยรัดสายสกุลแซ่ของตนเองให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อฟันฝ่าอุปสรรคร่วมกัน เป็นการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันปันส่วนซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของความรัก และความผูกพัน

2.3) งานประจำปี (ปีใหม่มั่ง หรือ น่อเป้เจ้า Noa peb caug) ตามคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ นั้นจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นส่วนของพิธีกรรมความเชื่อ คือ การระลึกถึง “ฉีฮี้” ที่ต่อสู้กับปีศาจ หลังจากที่ชนะแล้วจึงได้ทำการหยุดพัก 3 วัน กินกับข้าว 10 ถ้วย ใน 1 วัน 30 ถ้วย ใน 3 วัน นั่นคือการขึ้นปีใหม่ จะมีแค่ 3 วันเท่านั้น คือวันขึ้น 1-3 ค่ำ เดือน 1 ซึ่งจะมีพิธีอ้วด้าคว (dab quas) ฆ่าไก่เช่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ ผีสงฆ์ เทวดา จุดตะเกียงไว้ 3 วัน (ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน) พิธีกรรมนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลกับคนในบ้านตลอดปีใหม่ (วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 จะตรงกับปฏิทินไทย ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 2) และส่วนที่สอง เป็นส่วนของการจัดกิจกรรมการเล่นและการเฉลิมฉลอง คือ การระลึกถึงเหล่าทหารกล้าที่เสียชีวิตระหว่างการทำสงคราม เป็นกิจกรรมภาคสนาม จะมีการร้องรำทำเพลง การเล่นลูกช่วง การเล่นลูกข่าง และการยิงหน้าไม้ เพื่อสร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่างสายตระกูลแซ่

2.4) พิธีเซี่ยเม้ง (Txhij Meej) เป็นผีบรรพบุรุษของสายตระกูลแซ่ การประกอบพิธีกรรมคนมั่งจะใช้เครื่องเซ่นไหว้ ได้แก่ ข้าว ผลไม้ ไข่ต้ม 1 ตัว กระดาษเงิน กระดาษทอง รูปเทียน และผลไม้ต่างๆ ก่อนที่จะไหว้บรรพบุรุษ ต้องแบ่งอาหาร ผลไม้ และกระดาษเงินกระดาษทองส่วนหนึ่งเผาให้กับเจ้าที่ เจ้าทาง เจ้าป่า เจ้าน้ำ และเจ้าเขา ตลอดจนถึงผีไร้ญาติที่อาศัยอยู่ตรงบริเวณนั้นก่อน และจึงทำพิธีบูชาวิญญาณบรรพบุรุษด้วยเครื่องเซ่นไหว้ที่เตรียมมา “เป” (เป คือ ลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์มั่ง สำหรับการเคารพวิญญาณบรรพบุรุษ)

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนมั่งเริ่มตั้งแต่พิธีแต่งงาน พิธีเกิด พิธีตายและการทำพิธีกรรมเลี้ยงผี เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับอำนาจเหนือธรรมชาติ (ผี) ผ่านกระบวนการทางพิธีกรรม/ความเชื่อ เชื่อมโยงทางจิตวิญญาณให้

คนมั่งมีความผูกพัน มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพี่เป็นน้อง เป็นมิตรเป็นเครือญาติ และเป็นเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการแบ่งปันปันส่วน ตลอดจนรวมถึงการดูแลทุกข์สุขซึ่งกันและกัน (บุญผดุง ทรวงอิทธิสุข และสุธิดา ทับทิมศร, 2561: 1114-1116)

ศาสนาพุทธ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาวมั่งของประเทศไทย เริ่มต้นจากการที่ภาครัฐเริ่มให้ความสนใจกลุ่มชนบนพื้นที่สูงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2478 โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งโรงเรียนในหมู่บ้านนายเลาตา อ.อุ้มผาง จ.ตาก และหมู่บ้านบ่อหลวง อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ ต่อมา พ.ศ.2494 ได้เริ่มจัดส่งตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ในพื้นที่ และมีกรมประชาสงเคราะห์เป็นหน่วยสนับสนุน พ.ศ.2498 ความสนใจกลุ่มชนบนพื้นที่สูงมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเมื่อปี พ.ศ.2495 กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นความสำคัญในการสงเคราะห์และพัฒนาหมู่บ้านในพื้นที่สูง เช่นเดียวกับหมู่บ้านในพื้นที่ราบ อย่างไรก็ตามความสนใจของรัฐบาลดังกล่าวยังเป็นรูปแบบความคิดเท่านั้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2499 รัฐบาลสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสงเคราะห์ประชาชนไกลคมนาคม” คณะกรรมการชุดนี้มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการมีหน้าที่พิจารณาดำเนินการพัฒนาชาวเขาทางภาคเหนือ การให้ความช่วยเหลือเป็นไปในลักษณะการส่งคมนาคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ เช่น แจกเครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค ประกอบกับในขณะนั้นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่ชัดเจนมากนัก

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2501 รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ประกาศยกเลิกการเสฟผืนและการจำหน่ายผืนทั่วราชอาณาจักรพร้อมกับได้นำมาตรการป้องกันและปราบปรามการปลูกฝิ่นออกมาใช้ ในขณะนั้นแหล่งปลูกฝิ่นที่สำคัญ คือ บริเวณภูเขาทางภาคเหนือที่มีประชาชนส่วนหนึ่งอาศัยและปลูกฝิ่นอยู่ ประกอบกับมีการแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น ดังนั้นในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลชุดเดียวกันนี้จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่วางแผนและควบคุมการดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าควรจะได้รวบรวม

ประชาชนที่กระจัดกระจายให้รวมกันเป็นหลักแหล่งในพื้นที่ที่กำหนดโดยดำเนินการในรูปนิคมสร้างตนเอง และเพื่อให้การสงเคราะห์ในด้านอื่นๆ ควบคู่กันไป คณะกรรมการชุดนี้จึงได้อนุมัติให้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นในท้องที่จังหวัดต่างๆ 4 แห่ง คือ ดอยมูเซอ จังหวัดตาก ดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดอยภูลมโล จังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย และที่ม่อนแสนใจ จังหวัดเชียงราย ทั้งนี้เพื่อต้องการรวบรวมชาวเขาให้มาอยู่ที่เดียวกันจะได้สะดวกต่อการให้การสงเคราะห์และพัฒนาด้านอาชีพ ป้องกันการอพยพโยกย้าย และที่สำคัญคือเพื่อควบคุมการปลูกฝิ่นของชาวเขา แต่การดำเนินงานในระยะแรกไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากไม่สามารถนำมาอยู่รวมกันได้ เพราะแต่ละกลุ่มก็มีวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกันออกไป และที่สำคัญคือกลุ่มต่างๆ ต้องการแยกกันอยู่เป็นอิสระ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเองก็ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับชาวเขาอย่างเพียงพอ ทำให้การติดต่อสื่อสารมีความยากลำบาก

วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2502 ได้เริ่มมีการใช้คำว่า “ชาวเขา” เป็นครั้งแรก รัฐบาลเริ่มให้ความสนใจต่อประชาชนในพื้นที่สูงอย่างจริงจังในระดับชาติ โดยจัดตั้ง “คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา” เพื่อดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาหลัก 4 ประการคือ ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ปัญหาการปลูกฝิ่น ปัญหาความมั่นคง และปัญหามาตรฐานการครองชีพต่ำ โดยมอบหมายให้กรมประชาสงเคราะห์ เป็นหน่วยงานหลักเข้าไปดำเนินงานในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองชาวเขา และต่อมามีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาในระดับจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่

ในช่วงประมาณ พ.ศ.2503 ชาวเขาได้กลายเป็นผู้ก่อปัญหา 4 ข้อหาสำคัญคือ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์ การทำลายป่าไม้ และตัวการสำคัญของปัญหายาเสพติด เนื่องจากชาวเขาหลายพื้นที่ปลูกฝิ่น เป็นผู้ไม่มีการศึกษา เนื่องจากพูดอ่านเขียนภาษาไทยไม่ได้ และไม่ใช้ผู้นำถือศาสนาพุทธ (ปนัดดา บุญยสาระนัย, 2544: 134)

การทำงานของคณะสงฆ์ในชุมชนพื้นที่สูงเริ่มปรากฏความชัดเจนมากขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2507 โดยนายประสิทธิ์ ติศวัฒน์ หัวหน้ากองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ได้นำแนวคิดการนำพระสงฆ์ไปพัฒนาชาวเขาไปปรึกษาหารือกับพระธรรมกิตติโสภณ (สมเด็จพระพุทธชินวงศ์) เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร เจ้าคณะภาค 6 และประธานอนุกรรมการสาขาวัฒนธรรมทางจิตใจ ท่านได้มอบหมายให้พระศรีวิสุทธิวงษ์ เป็นผู้ประสานงานกับนายประสิทธิ์ ติศวัฒน์ เพื่อวางหลักการเกี่ยวกับการดำเนินงานในรูปแบบขั้นทดลองเสร็จแล้วนำโครงการเสนอกรมประชาสัมพันธเพื่ออนุมัติในหลักการ และต่อมา

พระธรรมกิตติโสภณจึงได้นำโครงการนี้เข้าสู่ที่ประชุมคณะอนุกรรมการสาขาวัฒนธรรมทางจิตใจและมหาเถรสมาคม

กรมประชาสัมพันธ์ไม่ได้มองว่าการจัดส่งพระธรรมจาริกขึ้นไปปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านชาวเขานั้นเป็นเรื่องของการเผยแผ่ศาสนา แต่มองเห็นการสร้างความสัมพันธ์ทางจิตใจกับชนกลุ่มน้อยเป็นสำคัญ กรมประชาสัมพันธ์จึงได้นิมนต์พระภิกษุขึ้นไปปฏิบัติงานตามหมู่บ้านชาวเขา ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่เน้นความรู้สึกเป็นชาติเดียวกันกับคนไทย แต่ผลพลอยได้ของพระสงฆ์คือการประกาศศาสนา

พ.ศ. 2508 นับว่าเป็นการเริ่มต้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่กลุ่มชาวเขา ซึ่งตั้งอาศัยอยู่บนภูเขาสูงในภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศภายใต้ชื่อโครงการว่า “โครงการพระธรรมจาริก” คณะพระสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่ถูกเรียกว่า “คณะพระธรรมจาริก” (สถาบันวิจัยชาวเขา, 2532: 59-61) โดยเฉพาะกลุ่มชาวเขาที่พระพุทธศาสนายังเข้าไม่ถึงทางจิตใจ ได้แก่ ม้ง เย้า มูเซอ ลีซอ และอีก้อ เป็นต้น กลุ่มนี้มีระบบการเกษตรแบบโค่น-เผา แล้วเคลื่อนย้าย อันเป็นการทำลายป่า ต้นน้ำลำธาร ปลูกฝิ่นเป็นพืชเงินสด ยังยึดมั่นในความเชื่อถือประเพณีดั้งเดิม และแยกตัวเอง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องส่งพระธรรมจาริกที่ได้รับการอบรมเป็นพิเศษขึ้นไปปฏิบัติงาน

โครงการนำร่องปี พ.ศ.2508 จึงเกิดขึ้นเพื่อทดลองสร้างความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจกับชาวเขา โดยให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา และเพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะ ในการศึกษาหาวิธีที่จะดำเนินการเป็นโครงการระยะยาวต่อไป

ในช่วงปี พ.ศ. 2509 - 2529 นับได้ว่าโครงการพระธรรมจาริก ได้ก้าวเข้าสู่ “มิติใหม่” ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูง ซึ่งนอกจากจะทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภารกิจหลักแล้วพระธรรมจาริกยังได้ปฏิบัติหน้าที่คล้ายๆ กับเป็น “นักพัฒนา” พระธรรมจาริกได้เข้าไปมีบทบาทหลายๆ ด้านในการพัฒนา กล่าวได้ว่าเป็นการเผยแผ่ศาสนาเชิงรุก เพราะแทนที่พระสงฆ์จะประจำอยู่ที่วัดหรืออาศรมรอให้ชาวบ้านมาหาตามที่พระภิกษุพื้นราบส่วนหนึ่งถือปฏิบัติอยู่ แต่พระธรรมจาริกกลับปฏิบัติแตกต่างออกไป เพราะได้ออกไปหาชาวบ้านและร่วมกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาชุมชนจึงทำให้พระธรรมจาริกมีบทบาทโดดเด่นในกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การอนามัย การพัฒนาชุมชน นอกเหนือจากภารกิจทางด้านการพัฒนาจิตใจ โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา

กิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของพระธรรมจาริก ได้แก่ การผสมผสานระหว่างคติความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขากับพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการที่พิธีกรรมหลายพิธีกรรมของชาวเขาได้เริ่มมีพระภิกษุเข้าไปมีส่วนร่วมโดยพระภิกษุจะเป็นผู้สวดมนต์ในพิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีเลี้ยงผีหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาวเขาได้ยอมรับเอาพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมผสานกับพิธีกรรมตามคติความเชื่อดั้งเดิม

นอกจากการผสมผสานระหว่างคติความเชื่อดั้งเดิมกับพระพุทธศาสนาแล้ว กิจกรรมทางด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยการนำผู้นำหมู่บ้านพื้นราบ ผู้นำเยาวชน และชาวบ้านทั่วไปขึ้นไปร่วมพิธีกรรมที่สำคัญประจำปีของชาวเขาแต่ละเผ่า และการนำผู้นำชาวเขา ผู้นำเยาวชน และชาวเขาลงจากเขา มาร่วมในกิจกรรมของพิธีกรรมที่สำคัญของชาวบ้านพื้นราบ ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างพิธีกรรมของแต่ละพื้นที่และกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน พระธรรมจาริกจึงได้ริเริ่มกิจกรรมที่เรียกว่า “การตัดผี” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งผลให้ชาวเขาตัดขาดจากคติความเชื่อดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง ในเรื่องการนับถือผีต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการเซ่นไหว้ประจำปี หรือมีการเซ่นไหว้ทุกครั้งที่มีเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้น

ชุมชนบนพื้นที่สูงในอดีตมีความเชื่อในเรื่องผี (Animism) หรือเทพเจ้าที่ปกปักรักษาธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ก็จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความเชื่อดั้งเดิมเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นประเพณีวิถีชีวิตในรอบปี ประเพณีในการรักษาพยาบาลตามแบบภูมิปัญญาเดิม เช่น การรักษาการเจ็บป่วยด้วยยาสมุนไพรและการเลี้ยงผี เมื่อการพัฒนาเริ่มเข้าไปในชุมชน มีการนำศาสนาอื่นๆ เข้าไปเผยแพร่มากขึ้น ทำให้ชาวเขาจำนวนมากเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิม มีคนจำนวนน้อยที่ยังยึดถือความเชื่อดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น ส่วนใหญ่ได้ปรับตัวและผสมผสานความเชื่อเดิมเข้ากับศาสนาใหม่ที่เข้ามาในชุมชน ปัจจัยส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายรวมพวกของภาครัฐและการได้รับประโยชน์และโอกาสทางสังคมที่องค์กรทางศาสนาหยิบยื่นให้ ส่งผลต่อประเพณีพิธีกรรมตามความเชื่อบางอย่างที่เลือนหาย และในบางชุมชนได้เกิดข้อขัดแย้งทางความเชื่อที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชน วัฒนธรรมบางอย่าง เช่น การแต่งกาย ซึ่งเคยเป็นเอกลักษณ์ประจำเผ่า ภูมิปัญญาในการผลิตสิ่งทอ และการประดับเครื่องเงิน เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อและตำนานของชนเผ่าก็เริ่มลดน้อยลงในปัจจุบัน คนรุ่นใหม่หันไปนิยมนุ่งห่มตามแบบสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้ศิลปวัฒนธรรมในการแต่งกายที่สืบทอดมาในอดีตค่อยๆ เลือนหายไปจากชุมชน แต่อาจพบเห็นได้จากงานประเพณีพิธีกรรมประจำปีหรือการแสดงเท่านั้น เช่นเดียวกับโครงสร้างบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเผ่าก็ปรับเปลี่ยนสู่รูปทรงบ้านแบบสมัยใหม่ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สั่งมา

จากภายนอก จากสภาพปัจจุบันร่องรอยเอกลักษณ์ของบ้านเรือนในอดีตได้ค่อยๆ หายไป (ปนัดดา บุญยสาระนัย, 2544: 147-150)

ดังได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นประเด็นแนวคิดและอรรถาธิบายปรากฏการณ์ที่จะนำไปสู่การศึกษาทำความเข้าใจต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในชุมชนพื้นที่สูงให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำผลการศึกษานี้ไปสู่การวางแผนการพัฒนาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการพัฒนาที่ไม่ละเลยต่อศักดิ์ศรี สิทธิและอัตลักษณ์ของชุมชนที่สั่งสมสืบต่อกันมา และอีกประเด็นหนึ่งนั้นคือการสนับสนุนการปฏิบัติงานของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ในฐานะพระนักเผยแผ่และพระนักพัฒนาที่อยู่ใกล้ชิดและเคียงข้างชุมชนอย่างแท้จริง

ศาสนาคริสต์

การเผยแพร่ศาสนาคริสต์โดยมิชชันนารีที่เข้าไปถึงชุมชนม้ง (เหมียว) แห่งแรกคือที่เมืองเซากง (Zhaotong) ในมณฑลยูนนานซึ่งอยู่ติดกับเขตมณฑลกุ้ยโจว ปี ค.ศ.1750โดยมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก แต่ไม่มีคนเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ในยุคนั้น อีกประมาณหนึ่งร้อยปีถัดมาจึงมีมิชชันนารีนิกายโปรเตสแตนต์เข้าไปเผยแพร่วางศาสนาคริสต์กับชาวเหมียวในพื้นที่ดังกล่าวอีกครั้ง และประสบความสำเร็จจนมีคริสตชนิกชนมาจนถึงปัจจุบัน (Tapp, 2009) ส่วนในประเทศไทย เวียดนาม เริ่มจากการที่มิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกเข้าไปเผยแพร่วางศาสนากับชาวม้งใน เขตภูเขาสูงภาคเหนือของเวียดนาม ระหว่างปลายศตวรรษที่ 19 ต่อดันศตวรรษที่ 20 ขณะที่ประเทศลาวนั้นเริ่มขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1950 และในประเทศไทย เมื่อ ค.ศ. 1951 ตามลำดับ ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของม้งคริสเตียนในประเทศไทย ลาว เวียดนาม จีนและพม่า เริ่มมีมากขึ้นในช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ม้งคริสเตียนจากประเทศลาวที่กลายเป็นผู้ลี้ภัยสงครามไปอยู่ในต่างประเทศ กลับเข้ามาทำงานเผยแพร่วางศาสนาในภูมิภาคนี้ โดยเมืองเชียงใหม่ได้กลายเป็นศูนย์กลางของมิชชันนารีชาวม้งคณะต่าง ๆ ที่เข้ามาเผยแพร่วางศาสนาคริสต์แก่ชาวม้งทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือกลุ่ม Christian and Missions Alliance (C&MA) ของนิกายโปรเตสแตนต์ นอกเหนือจากมิชชันนารีชาวม้งจากสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังมีฝรั่งชาวตะวันตกที่เข้ามาทำงานอยู่ในเมืองเชียงใหม่อีกเป็นจำนวนมาก มีบทบาททั้งด้านการเผยแพร่วางศาสนาคริสต์ การรักษาพยาบาลและการศึกษาของเมืองเชียงใหม่ยาวนานกว่าสองศตวรรษ การเป็นม้งโปรเตสแตนต์ในเมืองเชียงใหม่จึงได้มีความ

หมายเหตุเฉพาะด้านความเชื่อ หากแต่ด้านเครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เชื่อมโยงและแนบแน่นกับคริสเตียนจากตะวันตกด้วย (ประสิทธิ์ ลิปรีชา และรัตนา ด้วยดี, 2563: 102-103)

การเผยแพร่ศาสนาโดยมิชชันนารีชาวม้งจากประเทศไทยและอเมริกาเข้าไปแก่ชาวม้งในลาว เวียดนามและจีน (รวมทั้งพม่าด้วย) เป็นการผลิตซ้ำ และต่อยอดแนวคิดวิวัฒนาการที่มองว่าศาสนาคริสต์และวัฒนธรรมแบบตะวันตกมีความทันสมัยกว่าลัทธิบูชาบรรพบุรุษและประเพณีนิยมของชาวม้ง โดยมองว่าความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้ เป็นลัทธิซาตาน นอกรีตและล้าหลัง การเผยแพร่ศาสนาให้แก่คนม้งโดยมิชชันนารี ชาวม้งจึงเป็นการหยิบยื่นความเจริญแบบตะวันตกเพื่อชาวม้งจะได้มีพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด กับทั้งรับเอาสิ่งที่ถือว่าเป็นความทันสมัย ซึ่งรวมถึงการไม่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคนและการไม่ดื่มสุรา เป็นต้น (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2564: ออนไลน์)

สรุป

สรุปได้ว่า ความเชื่อทางศาสนาของชาวม้งนั้น ส่วนใหญ่ชาวม้งที่อาศัยอยู่ในเขตประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีนตอนกลางยังรักษาความเชื่อดั้งเดิมของตนไว้เหนียวแน่น เนื่องจากความเชื่อทางศาสนาดั้งเดิมได้เคลือบแฝงอยู่ในวิถีวัฒนธรรมต่างๆ ตั้งแต่ความเชื่อเรื่องผีบนเรือนจนถึงผีที่สิงสถิตอยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัว และคติความเชื่อที่มีอยู่ในวิถีชีวิตตั้งแต่แรกเกิด เจ็บป่วยไข้ จนถึงสิ้นชีวิต รวมไปถึงวิถีการทำเกษตรกรรม ซึ่งยังเป็นอาชีพหลักของชาวม้งที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ประเพณีพิธีกรรม เช่น งานประจำปีหรือปีใหม่ ม้ง พิธีแต่งงาน ดังนั้น ความเชื่อดั้งเดิมก็ยังมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของชาวม้ง แต่ส่วนหนึ่งชาวม้งก็จะรับเอาความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์เข้ามา โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน คือ การรับศาสนาพุทธ กรณีประเทศไทยจากปัจจัยสำคัญคือ ความมั่นคงทางการเมืองในขณะนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2478 เนื่องจากรัฐบาลไทยมีทัศนคติว่า ภัยคอมมิวนิสต์จะเป็นภัยที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ จึงมีนโยบายเชิงรุกในการนำศาสนาพุทธเข้าไปเผยแพร่พร้อมกับการให้การสงเคราะห์ต่างๆ โดยมีการจัดตั้งโครงการพระธรรมจาริก ตั้งแต่ พ.ศ.2507 ให้เป็นแกนนำสำคัญในการยกระดับทางจิตใจ เพื่อหล่อหลอมให้ชาวม้งเคารพนับถือศาสนา หรืออย่างน้อยที่สุด คือ การลดความรู้สึกหวาดระแวงต่อกัน และเพื่อให้ชาวม้งเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนา ในขณะที่ศาสนาคริสต์ได้เข้ามาเผยแพร่ในกลุ่มชาวม้งตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ

ที่ 18 ในประเทศจีน โดยมีซันนารีทั้งนิกายโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง และมั่งคริสเตียนเหล่านี้ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการอพยพเข้ามาในประเทศไทย ลาว เวียดนาม และพม่า ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา มีเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของมิชชันนารีชาวม้งคณะต่าง ๆ ที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์แก่ชาวม้งทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือกลุ่ม Christian and Missions Alliance (C&MA) ของนิกายโปรเตสแตนต์ นอกเหนือจากนั้น ยังมีมิชชันนารี ซึ่งเป็นชาวม้งจากสหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ การรักษาพยาบาล และการให้การศึกษ โดยมีเป้าหมายเพื่อการขยายศาสนิกชนและการให้ความช่วยเหลือเป็นหลัก

บรรณานุกรม

- คณะทำงานโครงการบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา (พระธรรมจาริก). (2544). **สรุปการสัมมนาพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา (ธรรมจาริก) ครั้งที่ 1/2543**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- ชนัญญา พวงทอง และกฤตยานนท์ ท้าววัฒนากุล. (2562). “การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาจีนกลางและภาษาม้ง”. **วารสารม้งรายสาร**. 7(1), 37.
- ดารณี พลอยจั่น. (2559). “ทุนทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าม้งกับกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์”. **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**. 4(1), 12.
- ปนัดดา บุญยสาระนัย. (2544). **กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนน้อยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์**. เชียงใหม่: โขตนาพริ้น จำกัด.
- ปัทมาพร เอี่ยมสังวาลย์. (2554). **ความเชื่อเรื่องผีกับการรักษาความเจ็บป่วยของชาวม้ง: กรณีศึกษา หมู่บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**. ศิลปศาสตรบัณฑิต. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา และรัตนา ด้วยดี. (2563). “ม้งโปรเตสแตนต์กับความทันสมัยในเมืองเชียงใหม่”. **วารสารมานุษยวิทยา**. 3(2), 102-103
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2564). **โครงการวิจัย ศิวีไลซ์ข้ามพรมแดน : การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ข้ามชาติของชาวม้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. Retrieved 28 มกราคม 2564. http://www.cesd.soc.cmu.ac.th/wordpress/researches/researches_action/โครงการวิจัย-ศิวีไลซ์

- ปุดณดา ทรงอิทธิสุข และสุธิดา ทับทิมศร. (2561). “ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าสู่ตำนาน
ในวิถีวัฒนธรรมชุมชนม้ง”. รายงานสืบเนื่องการประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 5.
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 16 กันยายน 2561.
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). **พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต.**
กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิสวดศรี-สฤณีวงศ์.
- รัตนา ด้วยดี. (2560). **ม้งคริสเตียนกับความทันสมัย.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
สถาบันวิจัยชาวเขา. (2532). **30 ปีพระธรรมจาริก.** กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเผยแพร่
พระพุทธานุภาพแก่นดินกันดาร.
- สมัย สุทธิธรรม และสมชาย แสงเดช. (2530). **หนังสือสารคดีชุดคนบนดอย เรื่องม้งหรือ
แม่ว.** กรุงเทพมหานคร: เลิฟ. แลนด์ลิฟเพรส.
- Hmongism.org. (2013). **Bylaws of the Temple of Hmongism.** (published March 3). Gary Y.
Lee, Nicholas Tapp. (2010). **Culture and Customs of the Hmong.** California: ABC-CLIO, LLC.
Tapp, N.. (2009). “Plologue” in Clarke, S. R. (author). **Among the tribes in south-west
China.** (Caravan Press).
- The College of St. Scholastica. (1996). “Hmong Americans”. **Cultural Aspects of Healthcare.**
(The College of St. Scholastica).